

ВІДНОВЛЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Економічне відновлення країн у повоєнний період були різними, пріоритети визначалися потребами та особливостями конкретних територій з урахуванням наявного ресурсного забезпечення та можливостей.

Економісти та представники влади обговорюють і шукають варіант плану Маршалла для України [1]. Розробити такий план допоможе досвід країн, які мали «повстати з попелу» війни і навіть увійти до підручників історії зі своїм економічним дивом. Формуючи план відбудови України, важливо враховувати економічні, геополітичні, соціальні, культурні особливості держави та вимоги сучасної урбаністики.

Масове пошкодження майна, знищення існуючих управлінських стереотипів – дають можливість переосмислити територіальний простір, який має бути побудований після проведеного якісного аналізу та вивчення досвіду інших країн. Він має бути безпечними, функціональними, інклюзивними та привабливими, але для цього потрібно визначити пріоритети і перспективи, розумно сформувавши цілі розвитку кожного конкретного регіону з урахуванням наявного ресурсного забезпечення. Важливий крок для побудови нового простору є запровадження стратегічного підходу та вміння якісно освоїти інвестиції.

Актуальність використання стратегічного підходу визначається також активізацією європейської інтеграції та міжрегіональним співробітництвом на рівні регіонів України та регіонів ЄС як спосіб виявлення конкурентних переваг економічних агентів і національної економіки у цілому.

Президент України Володимир Зеленський заявив про необхідність виробити чітке розуміння сталого розвитку економіки після війни, назвавши при цьому низку пріоритетів:

- комфортне та вільне середовище з точки зору податків та адміністративних умов для малого та середнього бізнесу;
- цифровізація, безпека, судова, антикорупційна та інші реформи.

На його думку, йдеться не лише про обсяг роботи, а й про переосмислення того, як розвиватиметься країна надалі, які галузі можуть стати основою зростання після війни, які рішення та ресурси необхідні для того, щоб збільшити рівень переробки в Україні та «не торгувати сировиною, як це було раніше». «Гроші – це не фундамент для розвитку країни. Ідеї, люди – ось фундамент», – наголосив він [2].

Це означає, що вже сьогодні має формуватися державна стратегія повоєнного економічного розвитку України, орієнтована на її максимальну дерегуляцію, лібералізація, демонополізацію.

Обов'язково потрібно зберегти та розвинути започаткований курс на мінімізацію регуляторного впливу владних інституцій і операційне функціонування економіки, суттєве обмеження соціальних видатків та мінімізація бюджетного сектору економіки. Зменшення бюджетних видатків у контексті реалізації пропонованих заходів з мінімізації фіскально-бюджетного навантаження на економіку – реформування системи фінансово-бюджетного забезпечення науково-освітньої сфери, зміна цілей структурної економічної політики держави (стимулювати розвиток малого бізнесу, одночасно заохочуючи самозайнятих осіб і підприємців інвестувати у стартапи та реалізацію інноваційних проєктів).

Зокрема експерти з цього приводу відзначають: «Після закінчення війни можливостей для будь-якого бізнесу буде багато. Дуже важливо, щоб Україна мала орієнтир на розвиток країни через підтримку малого бізнесу, бо якщо фокус буде, на великі корпорації та монополістів, то повернути українців із за кордону, буде вкрай важко» [3]. Налаштування логістичних маршрутів у західному напрямку. Перехід від експорту сировини до переробки у галузях, що дають найбільшу експортну виручку. Розвиток вітчизняного військово-промислового комплексу. Йдеться не лише про закупівлю зброї, а й про її виробництво, зокрема за рахунок трансферу військових технологій. Збільшення видобутку власного газу та розвиток атомної енергетики. Кліматична модернізація. Локалізація українського виробництва на рівні мінімум 60%. Це дасть поштовх економіці, створить нові робочі місця, пожвавить підприємницьку активність [4].

Основними рекомендаціями у процесі відновлення можна визначити наступні рішення:

1. Надати пріоритет ініціативам з відновлення доступу до базових товарів та послуг, створюючи якомога менше шкоди довкіллю, наскільки це можливо.

2. Розробити план відновлення, узгоджуючи його з переходом до економіки з низьким рівнем викидів та цілями Паризької угоди

3. Обов'язково розглядати вплив на клімат і біорізноманіття під час ухвалення будь-якого рішення

4. Надати природоохоронний захист 30% сухопутних, прісноводних і морських територій України

5. У плануванні реконструкції або заміни будівель та інфраструктури, забезпечити підвищення стійкості до зміни клімату

6. Сформувані стратегію розвитку в усіх секторах, мінімізуючи вплив на довкілля й стимулюючи заходи з відновлення природи

7. Застосувати найкращі доступні технології відповідно до стандартів ЄС.

8. Заохотити стале сільське господарство для посилення стійкості до зміни клімату та продовольчої безпеки

9. Інвестувати в людський капітал – освіту й навчання

10. Забезпечити соціально інклюзивне державне управління.

Відновлення нового виробничого потенціалу економіки, як і формування сприятливого ділового клімату, дозволять залучати інвестиції та підтримувати економічне зростання в майбутньому в умовах скорочення офіційної міжнародної допомоги. Модель відновлення кожної країни індивідуальна і залежить від її економічних, геополітичних і культурних особливостей. Спільними інструментами відновлення після війни країн є: лібералізація економіки, створення великої кількості робочих місць державою, орієнтація економіки експорту і значне вливання зовнішніх фінансових ресурсів. Але навіть маючи у своєму розпорядженні всі інструменти зростання економіки, важливо ефективно їх використовувати. Від цього залежить, чи досягне країна успіху, чи поповнить величезний список невдалих прикладів.

Інформаційні джерела:

1. Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998 – 2004. URL: <http://surl.li/bzpih>.

2. Ukraïner – Як відбудувати країну після війни. Володимир Зеленський. URL: <https://ukraïner.net/vidbudova/>.

3. Електронний ресурс: Громадський простір. Ірина Куропась «Економіка війни та повоєнний економічний розвиток України: проблеми, пріоритети, завдання». URL: <http://surl.li/bzqbt>.

Аналітичний портал «Економічне відновлення України після війни».

URL: <http://surl.li/bzqji>.